

Настоящата страница предоставя информация относно правната система в Словения.

Източници на правото

Видове правни инструменти — описание

Абстрактните правни норми в правната система на Република Словения се приемат както на държавно, така и на местно равнище. Правните инструменти на държавно равнище са Конституцията (*ustava*), законите (*zakoni*) и подзаконовите нормативни актове, които се разделят на две основни категории: укази (*uredbe*, понякога превеждани като разпоредби) и правилници (*pravilniki*).

Местните съвети приемат главно наредби (*odloki*).

Правната система на Словения не признава съдебния прецедент като задължителен източник на правото, което означава, че съдилищата от по-нисша инстанция (*nižja sodišča*) не са официално обвързани от решенията на съдилищата от по-висша инстанция (*višja sodišča*). Съдилищата от по-нисша инстанция обаче имат тенденция да се съобразяват и следват съдебната практика на съдилища от по-висша инстанция и на Върховния съд (*Vrhovno sodišče*).

Върховният съд, заседаващ като общо събрание, може да приема **принципни правни становища** (*načelna pravna mnenja*) по въпроси от значение за еднаквото прилагане на законите. Съгласно Закона за съдилищата (*Zakon o sodiščih*) такива принципни правни становища са задължителни единствено за съдийските състави на Върховния съд и могат да бъдат променяни само при ново общо събрание. Съдилищата от по-нисша инстанция обаче имат тенденция да се съобразяват с принципните правни становища и в съдебната си практика Върховният съд изисква да се отдаде дължимото внимание на страна, позоваваща се на вече прието правно становище по разисквания въпрос.

Законите и другите разпоредби трябва да са в съответствие с общоприетите принципи на международното право и с международните договори, които имат задължителна правна сила за Словения (както е посочено в член 8 от Конституцията). Ратифицираните и обнародвани международни договори трябва да се прилагат пряко. Становището на Конституционния съд на Словения (*Ustavno sodišče*) е, че международните договори са от по-висок ранг спрямо нормативните актове в йерархията на правните актове. Ратифицираните международни договори се интегрират в националната правна система, като по този начин създават права и задължения за физическите и юридическите лица в държавата (при условие че договорите са пряко приложими).

Словенската правна система принадлежи към семейството на континенталното право и е гражданскоправна система, което означава, че обичайното право като такова не е част от правната система. Обичайното право обаче се ползва с известно признаване в словенското законодателство. Например съгласно член 12 от Облигационния кодекс (*Obligacijski zakonik*) — закон, който урежда договорите между физически и юридически лица — търговските обичаи, привички и практики, установени между страните, се вземат предвид при оценяването на изискваните действия и тяхното влияние върху облигационните правоотношения на търговските субекти.

При изпълнението на съдийските си функции съдията е длъжен да спазва Конституцията, законите, общите принципи на международното право и ратифицираните и обнародвани международни договори. Законът за съдилищата предвижда, че ако гражданскоправният спор не може да бъде разрешен въз основа на действащите разпоредби, съдията трябва да вземе предвид разпоредбите, които се прилагат при подобни дела. Ако въпреки това решението на спора продължава да бъде неясно от правна гледна точка, той трябва да вземе решение въз основа на общите принципи на националния правен ред. При това свое действие той трябва да действа в съответствие с правната традиция и установените принципи на юриспруденцията. Съдията винаги трябва да действа все едно разглежда неопределен брой дела от същия вид.

Йерархия на правните норми

Всички правни норми трябва да бъдат в съответствие с Конституцията. Законите и другите разпоредби трябва да са в съответствие с общоприетите принципи на международното право и с международните договори, които имат задължителна правна сила за Словения (както е посочено в член 8, параграф 1 от Конституцията). Освен това подзаконовите нормативни актове и местните наредби трябва да бъдат в съответствие със законите.

Общите актове, издадени с цел упражняване на публичната власт (*splošni akti za izvrševanje javnih pooblastil*), трябва да бъдат в съответствие с Конституцията, законите и подзаконовите нормативни актове.

Индивидуалните актове и действията на държавните органи, местните общински органи и лицата, натоварени с изпълнение на публичната власт, трябва да се основават на приет закон или нормативен акт.

По отношение върховенството на правото на Европейския съюз Конституцията предоставя основанията за приемането на неговото върховенство от страна на словенската правна система, като посочва, че правните актове и решения, приети в рамките на международни организации, на които Словения е прехвърлила упражняването на част от суверенните си права (в този случай на Европейския съюз), трябва да се прилагат в Словения в съответствие с правната уредба на тези организации.

Институционална рамка

Институции, компетентни за приемането на правни норми

Законите се приемат от долната камара на словенския двукамарен парламент — **Националното събрание** (*Državni zbor*). В съответствие с членове 80 и 81 от Конституцията Националното събрание е съставено от 90 депутати, представляващи гражданите на Словения. Осемдесет и осем депутати се избират чрез всеобщо, равно, пряко и тайно гласуване. Задължително е в Националното събрание винаги да бъде избран по един депутат от италианската и от унгарската национални общности от членовете на тези общности. Националното събрание се избира за срок от четири години.

Укази се издават от **правителството** (*Vlada*), докато **правилниците** се издават от **отделни министри** от правителството. В съответствие с членове 110—119 от Конституцията правителството се състои от министър-председател (*predsednik vlade*) и министри. В рамките на своите пълномощия правителството и отделните министри са независими и се отчитат пред Националното събрание, което може да заведе (пред

Конституционния съд) срещу тях дела за отстраняване от длъжност, да им гласува доверие или да прекрати мандата им чрез интерпелация. Министър-председателят се избира от Националното събрание, след което той предлага министрите, които да бъдат назначени (и освободени от длъжност) от Националното събрание.

Конституционният съд има съществена роля по отношение на институционалната рамка, тъй като може да отменя закони, подзаконовни нормативни актове и местни наредби, които счита за противоконституционни. Той също така издава становища относно конституционсъобразността на международните договори и постановява решения по индивидуални конституционни жалби на оцетени граждани, които могат да бъдат подавани след изчерпването на всички други средства за правна защита.

Местните наредби се приемат от местните съвети (*občinski sveti, mestni sveti*), които се избират пряко от жителите на общината.

Процес на вземане на решения

Приемането на закони може да бъде предложено на Националното събрание от правителството, от отделни депутати на Националното събрание, от горната камара на парламента — Държавния съвет (*Državni svet*) и от пет хиляди гласоподаватели. Съгласно неговия процедурен правилник (*Poslovnik Državnega zbora*) обикновената процедура в Националното събрание се състои от три четения на предлагания закон.

Освен това в процедурния правилник се предвижда ускорена извънредна процедура. Съгласно член 86 Националното събрание може да вземе решение, ако присъства мнозинство от депутатите и ако законът се приеме с мнозинство от гласовете, подадени от присъстващите депутати, освен ако не се предвижда друг вид мнозинство. Държавният съвет може да наложи вето върху приет закон, а Националното събрание може да отхвърли вето с мнозинство от гласовете на всички депутати.

Законодателният референдум (*Zakonodajni referendum*) (съгласно определеното в член 90 от Конституцията) се урежда в Закона за референдумите и гражданските инициативи (*Zakon o referendumu in o ljudski iniciativi*) и провеждането му може да бъде постановено от самото Национално събрание или след искане от страна на Държавния съвет, една трета от депутатите или четиридесет хиляди гласоподаватели. Гласоподавателите могат да потвърдят или да отхвърлят приетия от Националното събрание закон преди обнародването му от **Президента на републиката** (*Predsednik republike*).

Президентът на републиката трябва да обнародва приетия закон в рамките на осем дни след приемането му. Съгласно член 154 от Конституцията всички правни норми трябва да бъдат публикувани, преди да могат да влязат в сила. Правните норми, приети от държавни институции, се публикуват в Официален вестник на Република Словения (*Uradni list Republike Slovenije*; UL RS), а наредбите и другите местни нормативни актове се публикуват в местните официални вестници.

Изменения на Конституцията се приемат по специална процедура, установена в Конституцията. Предложение за изменение на Конституцията може да бъде внесено от 20 депутати от Националното събрание, от правителството или от тридесет хиляди гласоподаватели. Решение по такова предложение се взема от Националното събрание с мнозинство от две трети от гласовете на присъстващите депутати, но изменение може да бъде прието само ако е одобрено с мнозинство от две трети от гласовете на всички депутати. Член 87 от Конституцията гласи, че правата и задълженията на гражданите и други лица могат да се определят от Националното събрание на Република Словения само със закон.

Регламентите и решенията на ЕС, приети от институциите на ЕС, са пряко приложими в Република Словения. Не е необходимо те да бъдат ратифицирани и публикувани в Официален вестник на Република Словения, за да бъдат приложими.

Международните договори, по които Република Словения е страна, влизат в сила след ратифицирането им от Националното събрание чрез специална процедура. Международните договори се ратифицират чрез приемането на закон, внесен от правителството. Закон за ратифициране на международен договор се приема, ако бъде одобрен с обикновено мнозинство от присъстващите депутати, освен когато в Конституцията или закона е предвидено друго.

Бази данни с правна информация

Система за правна информация (*Pravno-informacijski sistem — PIS*.)

Системата за правна информация — Регистър на разпоредбите на Република Словения (*Register predpisov Republike Slovenije*) — е свързана със сборника разпоредби на други държавни органи и с Официален вестник на Република Словения.

Законодателство на Националното събрание (*Zakonodajla državnega zbora*)

Базата данни **Законодателство на Националното събрание** съдържа текстовете на всички закони и други нормативни актове, които са в процес на обсъждане от Националното събрание. Те включват:

Консолидираните текстове на законите (*prečiščena besedila zakonov*) — официално консолидираните текстове на законите, приети след 29 ноември 2002 г. и публикувани в Официален вестник на Република Словения, както и неофициално консолидираните текстове към 17 юни 2007 г.;

Приетите закони (*sprejeti zakoni*) — приетите от Националното събрание и публикувани в Официален вестник на Република Словения закони от обявяването на независимостта на Словения на 25 юни 1991 г. насам;

Приетите нормативни актове (*sprejeti akti*) — приетите от Националното събрание и публикувани в Официален вестник на Република Словения нормативни актове от 28 ноември 1996 г. насам;

Проектозаконите (*predlogi zakonov*) — проектозаконите, внесени за обсъждане през настоящия мандат на Националното събрание (базата данни съдържа и приетите проектозаконали, които все още не са публикувани в Официален вестник на Република Словения);

Четения на законите (*obravnavne zakonov*) (заклучителна процедура) — архив на всички четения на даден закон, внесен за обсъждане в Националното събрание след 28 ноември 1996 г.;

Проектозаконали (*predlogi odlokov*) — проектозаконали, внесени за обсъждане през настоящия мандат на Националното събрание (базата данни съдържа и приетите проектозаконали, които все още не са публикувани в Официален вестник на Република Словения);

Четения на закони (*obravnavne aktov*) (заклучителна процедура) — архив на всички четения на даден закон, внесен за обсъждане в Националното събрание след 28 ноември 1996 г.

Проектонаредбите (*predlogi odlokov*) — проектонаредбите, внесени за обсъждане през настоящия мандат на Националното събрание (базата данни съдържа и приетите проектонаредби, които все още не са публикувани в Официален вестник на Република Словения);

Четения на наредбите (*obravnavne odlokov*) (заклучителна процедура) — архив на всички четения на дадена наредба, внесена за обсъждане в Националното събрание след 28 ноември 1996 г.

Официален вестник на Република Словения (*Uradni list Republike Slovenije*; UL RS)

Всички национални разпоредби официално се публикуват в **Официален вестник на Република Словения**. Всички документи са публикувани онлайн.

Връзки по темата

Законодателство на Националното събрание

Система за правна информация

Официален вестник на Република Словения (UL RS)

Последна актуализация: 20/07/2020

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държвата-членка, отговорна за тази страница.